3.1.1.2. Varlığın Mahiyeti

"Varlık var mıdır?" sorusuna "vardır" dendiğinde "Varlık ne türdendir?" sorusu (varlığın mahiyeti problemi) buna eşlik etmektedir. Felsefe tarihinde ilk filozofların ele aldığı problem olarak arkhe sorunu, bu filozofları varlığın ilk nedeni ve ana maddesini doğanın içinde aramalarına yönlendirmiştir. İlk filozoflardan Thales'in ana maddeyi su olarak görmesi bu türden bir cevaptır.

İlk filozoflardan itibaren varlığın mahiyeti sorunu farklı açılardan ele alınmıştır. Tartışmalarda belirleyici unsur olarak insanın duyu ve akıl yetenekleri tartışılmaya başlanmıştır. Bu tartışmalarda öne çıkan kabullerden biri, duyuların insan aklını yanıltabileceğidir. Bu durum, varlık anlayışını belirlemiştir.

Varlığın mahiyeti ve türleri sorusuna verilen yanıtlar, varlığın **idea** (fikir-düşünce) veya **madde** olduğuna dair iki ana anlayışı öne çıkarmıştır. Varlığın idea veya madde temellerinden birinin veya ikisinin birlikte ele alınışı günümüzde de pek çok varlık anlayışının savunulmasına kaynaklık etmektedir (Felsefedeki ayrışmaların ana kaynaklarından birini oluşturmaktadır.).

Varlığı idea olarak ele almak, varlıklarda duyularla algılanamayan bir özün olduğu iddiasını taşır. İdea, bu yönüyle soyuttur. Varlığın soyut yönünün olması onun duyularla değil de akıl veya sezgiler aracılığıyla fark edilebilecek bir yapısı olduğunu ima eder. Varlığı idea temelinde ele almak felsefede **idealizm** olarak isimlendirilir. İdealist düşünceler, kendi içinde çeşitlenmekle birlikte genel bir kabul olarak metafizik alanın olduğu fikrini de taşır.

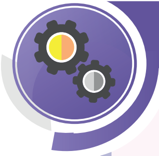
Materyalizmin idealizmin karşıtı olduğu kabul edilir. **Materyalizm**; varlık hangi şekillerde olursa olsun, varlığın temelinde maddenin olduğu iddiasını taşır (İdea cinsinden olanları da maddelerin ortak özelliklerinin soyutlanması olarak görürler.). Materyalizm, insanın düşünmesi de dâhil olmak üzere var olanların maddenin farklı biçimleri olduğunu kabul eder.

İdealizm ve materyalizm düşüncelerinin yanı sıra varlığın mahiyeti konusunda **düalist** (ikici) görüş vardır. Bu görüşe göre varlığın bir yönü madde bir yönü ideadır. Örneğin insanı ruh ve bedenin toplamı olarak görmek düalist bir bakış açısıdır.

Oluş veya süreç felsefelerine göre varlık bir oluştur. Varlık sürekli bir değişim içinde olduğundan varlığın değişmeden kalan somut veya soyut özünden bahsedilemez. İnsanın varlığa yönelik bilgisi, değişim ve etkileşim içinde olan nesnelerin bilgisiyle sınırlıdır.

Varlığın mahiyeti tartışmalarındaki bir başka görüş de varlığın ne tür olursa olsun özünün bilinemeyeceğini, varlığın özünün değil fenomenlerin (görüngülerin) bilinmesinin mümkün olduğunu savunan **fenomenalizm**dir.

Çağdaş felsefede öz tartışmalarına farklı bir bakış da **varoluşçuluk**tur. Varoluşçuluğa göre gerçek arayışı insani bir çabadır ve insan, gerçekliği ilk önce kendinde aramalıdır. Varoluşçuluğa göre varlığın yani insanın özü belirlenmemiştir. İnsan, eylem ve özgür seçimleriyle özünü oluşturmaktadır.

Uygulama

Aşağıda verilen varlık görüşlerinin karşısına varlığın temeli olan kavramlardan uygun olanı yazınız.

Madde-idea, Fenomen, İnsan, Madde, İdea

Varlık Görüşleri	Varlığın Temeli
İdealizm	....
Materyalizm	....
Düalizm	....
Fenomenalizm	....
Varoluşçuluk	....